



CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATAREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 508 din 31.08.2022

Dosar nr.: 226/2021

Petiția nr.: 2320/24.03.2021

Petentă: Asociația Mikó Imre

Reclamat:

Obiect: postarea unui video realizat în centrul orașului Sf. Gheorghe, cu ocazia zilei Maghiarilor de Pretutindeni, prin care incită la ură față de comunitatea maghiară : *“Așa ceva nu e admisibil, centrul țării, Sfântu Gheorghe, plin de steaguri în culorile Ungariei! Ca parlamentar, cer instituțiilor statului român să intervină de urgență pentru punerea în legalitate a situației din centrul municipiului Sfântu Gheorghe. De asemenea, voi avea o inițiativă legislativă pentru înăsprirea pedepselor. Dar în parlament nu avem aliați pe acest subiect. Ne susțineți voi?”*

Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentei

1. Asociația pentru protecția Drepturilor Minoritare Mikó Imre cu adresa de corespondență în Sfântu Gheorghe, str. Martinovics Ilnac, nr.2, jud. Covasna

Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatului

2. București

II. Procedura de citare

3. Având în vedere contextul evoluției epidemiologice determinate de răspândirea virusului SARS-CoV-2, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a informat părțile cu privire la faptul că au posibilitatea de a trimite punctul de vedere în scris (precum și orice alte acte sau dovezi), soluționarea speței urmând a se face în lipsă, cu acordul acestora;

4. Procedura legal îndeplinită prin adresa nr. 2320/05.05.2021 și adresa nr. 3317/05.05.2021.

III. Susținerile părților

Susținerile petentei

5. În fapt, petenta susține următoarele: în data de 13.03.2021, reclamatul a postat pe pagina sa de socializare un mesaj video, realizat în centrul orașului Sfântu Gheorghe, în care a criticat decorațiunea expusă cu ocazia zilei de 15 martie, Ziua

Maghiarilor de Pretutindeni. Acest mesaj este unul cu accente clare de rasism și are scopul de a incita la ură față de comunitatea maghiară.

6. Mesajul înregistrat și transmis în mediul online are următorul conținut: „*Suntem la Sfântu Gheorghe și ca de fiecare dată, ca în fiecare an, aici este o provocare și o lipsă mare de respect față de România, aici în centrul țării toată piața din mun. Sfântu Gheorghe este înșesată de steaguri în culorile Ungariei fără să sa existe măcar un steag al României...ceea ce face Primăria aici din Sfântu Gheorghe, ceea ce face UDMR-ul, provocări constante și lipsa de respect față de națiunea română, nu poate fi tolerat. UDMR-al este un terorist, care creează tensiuni etnice....s-au înțeles ca luni să nu existe activitate în Parlament...pentru că e 15 martie, Ziua Maghiarilor de Pretutindeni. Ar fi bine ca cineva, și nu doar noi, AUR să-i oprească și să potolească dezmățul acesta pe care îl vedeți, este revoltator, este strigător la cer în centrul României, în centrul țării nu poți să ai drapele ale altor state, fără ca să existe drapelul țării noastre...Nu că astfel de provocări cum sunt steagurile astea inventate ale unor așa zise ținuturi, care nu există de fapt, trebuie oprite! ...Transilvania a fost, este și va fi a României... nu trebuie să avem drapele inventate și nu trebuie să avem steaguri ale Ungariei în centrul țării....Nu cred că trebuie să avem partide pe criterii etnice în România...*”

7. Petenta susține că astfel de mesaje discriminatorii, distribuite pe rețelele de socializare, au ca scop instigarea la ură contra minorității maghiare.

8. Petenta susține, de asemenea, că, în urma acestor postări, nu au întârziat să apară comentariile incitante la ură împotriva comunității maghiare. Sub acest aspect, putem deduce că scopul reclamatului a fost acela de a crea tensiune între cele două etnii, venind într-un oraș, în care oamenii trăiesc în mod pașnic.

9. În drept, petenta invocă prevederile Constituției României, și prevederile OG nr. 137/2000, republicată cu toate modificările și completările ulterioare.

Sușținerile reclamatului

10. Reclamatul susține că în postarea pe care a facut-o nu consideră că a provocat nicio discriminare vreunei comunități etnice, având în vedere faptul că nu se pot produce efecte ca cele menționate în art. 2 alin. (1) din Ordonanța precum: deosebiri între diverse persoane aparținând unei comunități etnice, excludere, restricție sau preferință.

Reclamatul susține că nu a dezavantajat pe nimeni, practica sa de a posta pe pagina personal de facebook a unor informații și filme, fiind strict legată de preocupările sale ca cetățean român și deputat în Parlamentul României.

11. De asemenea, reclamatul arată că motivele postării făcute sunt strict justificate de nerespectarea prevederilor **art. 8 lit. a) din Legea nr. 75/1994, cu modificările și completările ulterioare, precum și a nerespectării dispozițiilor art. 6 din Anexa nr. 1 la H.G. nr. 1157/2001.** În cazul în care nu s-au respectat dispozițiile actelor normative invocate privind arborarea drapelului României, intonarea imnului național și folosirea sigiliilor cu stema României în ziua de 15 Martie 2021, reclamatul susține că era perfect conștient de faptul că cei care s-au făcut vinovați de această situație,

în frunte cu Primarul orașului Sfântul Gheorghe, pot fi trași la răspundere prin aplicarea dispozițiilor art. 24 alin. (1) și (2).

12. Reclamatul consideră că prin difuzarea acestui video nu s-a adus nicio atingere comunității etnice maghiare, care sunt cetățeni români, ci a fost doar o difuzare a unui mesaj de revoltă profundă față de sfidarea legilor și valorilor românești, pe care toți cetățenii acestei țări, indiferent de etnie, sunt obligați să le respecte.

Reclamatul mai arată că nu a avut niciun comportament care să defavorizeze comunitatea etnică maghiară din Sfântul Gheorghe, nici măcar nu a avut vreo întrevende într-un grup de oameni, ci a filmat un monolog care subliniază sfidarea față de simbolurile României, așa cum sunt menționate la art. 12 din Constituție, în plus, a dorit prin difuzarea acestui video să atenționeze autoritățile locale că un demnitar de stat poate atrage atenția atunci când se produc astfel de evenimente nedorite.

13. Reclamatul susține că, prin fapta sa, exprimată ce-i drept vehement, nu a făcut decât să indice încălcarea flagrantă a dispozițiilor de către cetățenii români, care sunt funcționari publici în cadrul Primăriei. Prin mesajul său nu consideră că a transmis mesaje rasiste, ci a subliniat lipsa de respect față de țară a autorităților publice locale în care traiește în mod pașnic comunitatea etnicilor maghiari.

Afirmațiile legate de UDMR sunt clare, acestea ținând în mod evident atitudinea de sfidare și de ghidare a etnicilor maghiari către lipsa de respect față de România, de simbolurile acesteia și față de valorile țării de adopție a acestor cetățeni români.

Afirmațiile susținute în acest video sunt strict legate de contravențiile comise, care necesită să fie sancționate, raportat la dispozițiile invocate la petiție 1 și 2.

IV. Motivele de fapt și de drept

Cadrul legal aplicabil. Dreptul național și internațional aplicabil / jurisprudența

Prevederile legislative relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

14. Constituția României:

Articolul 1 alin (3): *“România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.”*

Articolul 16 Egalitatea în drepturi: *“(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări. (2) Nimeni nu este mai presus de lege. (...)”*

Articolul 29 Libertatea conștiinței: *“(1) Libertatea gândirii și a opiniilor, precum și libertatea credințelor religioase nu pot fi îngădite sub nici o formă. Nimeni nu poate fi constrâns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă, contrare convingerilor sale.*

2) Libertatea conștiinței este garantată; ea trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc”.

Articolul 30 Libertatea de exprimare: (1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de (6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

15. O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare

Articolul 2 alin. (1): ”Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”

Articolul 2 alin. (4): “Orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale”.

Articolul 2 alin. (5): “Constituie hărțuire și se sancționează contravențional orice comportament pe criteriu de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, gen, orientare sexuală, apartenență la o categorie defavorizată, vârstă, handicap, statut de refugiat ori azilant sau orice alt criteriu care duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv”

Articolul 15 (1) Dreptul la demnitatea personală : „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia”.

16. Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale;

Articolul 10 alin. (1): “Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul

articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare”.

Articolul 10 alin. (2): “Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești”.

Articolul 14 Interzicerea discriminării: “Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta Convenție trebuie să fie asigurată fără nicio deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație”.

Principiile de analiză

17. Curtea Constituțională a statuat în mod constat că „*principiul egalității implică un tratament egal pentru toți cetățenii aflați în situații egale*”. Totodată, Curtea Constituțională a reținut că „*principiul egalității consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituție nu presupune uniformitate, așa încât, dacă:*

- *la situații egale trebuie să corespundă un tratament egal,*
- *la situații diferite, tratamentul juridic nu poate fi decât diferit. Egalitatea părților nu exclude, ci chiar implică un tratament juridic diferențiat*”.

18. Prin urmare, se poate vorbi de o posibilă **discriminare directă** în condițiile în care o persoană este tratată în mod nefavorabil, prin comparație cu modul în care au fost sau ar fi tratate alte persoane aflate într-o situație similară, iar motivul acestui tratament îl constituie o caracteristică concretă a acestora, care se încadrează în categoria „*criteriului protejat*”.

19. Pentru existența discriminării directe trebuie îndeplinite cumulativ următoarele **condiții:**

- existența unui tratament diferențiat manifestat prin: orice deosebire, excludere, restricție sau preferință;
- existența unui criteriu de discriminare;
- existența unui raport de cauzalitate între criteriul de discriminare și tratamentul diferențiat;
- tratamentul diferențiat trebuie să aibă ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea, folosinței sau exercitării în condiții de egalitate a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a unui drept recunoscut de lege;
- existența unor persoane sau situații aflate în poziții comparabile.

20. În fapt, Colegiul Director reține afirmațiile: “*Așa ceva nu e admisibil, centrul țării, Sfântu Gheorghe, plin de steaguri în culorile Ungariei! Ca parlamentar, cer instituțiilor statului român să intervină de urgență pentru punerea în legalitate a situației din centrul municipiului Sfântu Gheorghe.*”

De asemenea, voi avea o inițiativă legislativă pentru înăsprirea pedepselor. Dar în parlament nu avem aliați pe acest subiect. Ne susțineți voi?"

21. În drept, Colegiul director se raportează la prevederile la art. 10 și art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, art. 1 alin. (3), art. 16, art. 29 și art. 30 din Constituția României, revizuită în 2003, art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (în continuare O.G. 137/2000).

22. Libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice. Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare.

În nenumăratele decizii asupra libertății de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acest drept „acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și acele care șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței, spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică. (CEDO, Lingens c. Austriei, nr. 9815/82, hotărârea din 08.07.1986).

Libertatea de exprimare nu este însă un drept absolut și comportă limitări în situații expres prevăzute de lege. În acest sens, este relevantă practica Curții Europene a Drepturilor Omului de la Strasbourg în aplicarea art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită de o manieră convingătoare, iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei “nevoii imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere (Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.) Protecția demnității umane este una dintre valorile protejate în raport cu libertatea de exprimare. Libertatea de exprimare este susținută până la limita în care încalcă un alt drept fundamental într-o măsură atât de gravă, încât dreptul la libertate de exprimare devine secundar. Libertatea de exprimare acoperă și declarațiile jignitoare până la momentul la care acestea nu conduc la incitare violentă (Surek și Ozdemri vs. Turcia, Karatas vs. Turcia, Oberschlick-Austria și Nilse – Johnsen vs. Norvegia – CEDO).

23. Colegiul este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea persoanei, interzicerea discriminării raportat la declarațiile reclamatului obiect al prezentei petiții. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și în consecință se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

24. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie

- să fie prevăzută de lege (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă),
- să urmărească un scop legitim,
- să fie necesară într-o societate democratică și
- să fie proporțională cu scopul urmărit (Corneliu Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

25. Din analiza afirmațiilor reclamatului, Colegiul director constată că acestea nu depășesc limitele libertății de exprimare. Filmulețul postat pe Facebook este realizat în data de 15 martie, ziua națională a Ungariei, în orașul Sf Gheorghe, iar afirmațiile petentului nu instigă la ură rasială și nu sunt la adresa etnicilor maghiari ci la adresa conducătorilor instituțiilor de stat române din zona Covasna. Prin urmare, Colegiul director reține că postările vizează chestiuni politice și au caracter de interes public.

26. În ceea ce privește comentariile cititorilor, venite ca reacție la postările reclamatului, Colegiul director se raportează la Decizia nr. 2612/2020 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, împotriva Hotărârii CNCD nr. 106/17.03.2018 (în această Hotărâre, Colegiul a reținut fapta de discriminare și a sancționat fapta cu amendă contravențională în cuantum de 2000 lei), prin care instanța reține faptul că petentul trebuia mai întâi să solicite reclamatului ștergerea mesajelor cu conținut discriminatoriu, iar la refuzul reclamatului, petentul avea dreptul să sesizeze Consiliul. Astfel, instanța supremă reține următoarele: *["Referitor la răspunderea autorilor comentariilor, CEDO a stabilit că pentru constatarea răspunderii în cazul unui jurnalist care a contribuit la disimularea informațiilor ce aparțin unor terți este necesară **“existența unor motive deosebit de puternice”**. S-a mai reținut de către instanța europeană faptul că reclamații au șters comentariile în discuție de îndată ce au fost notificați cu privire la intentarea procesului civil, precum și faptul că **acea campanie denigrată nu ceruse niciodată eliminarea comentariilor, ci a mers direct în judecată. Dacă s-ar desființa secțiunea “comentarii” ar fi compromisă libertatea de a comunica informații pe internet. Elementele analizate în cauza Magyar nu pot fi aplicate în speța de față, întrucât știrea postată nu este lipsită de bază factuală, iar pârâțul nu a cerut anterior sesizării CNCD ștergerea respectivelor mesaje. CEDO a mai subliniat faptul că un sistem bazat pe un disclaimer privind responsabilitatea utilizatorilor pentru comentariile postate și un sistem de ștergere a comentariilor la o simplă solicitare a persoanei vizate pot constitui o alternativă pentru a se realiza un just echilibru între drepturile concurente implicate, în situația în care observațiile utilizatorilor terți nu se manifestă sub forma unor discursuri de incitare la ură și a unor amenințări directe la adresa integrității fizice a persoanelor. Chiar dacă autorul sesizării, Arus Zsolt, a selectat numai unele comentarii considerate ofensatoare la adresa comunității maghiare, la o lectură completă se poate observa că autorii respectivelor remarci au înțeles să-și exprime dezaprobarea nu față de comunitatea maghiară, ci față de primarul din localitatea respectivă.....** Curtea mai reține, tot prin prisma jurisprudenței CEDO, că desi, agresive pe acolori,*

comentariile la articolul postat de Dan Tănăsă, aceste comentarii nu se încadrează într-un discurs al urii sau al amenințărilor directe pentru integritatea fizică. Astfel, CEDO a reținut că *“desi textul în discuție fusese redactat în termeni foarte duri, peiorativi și insultători, cu toate acestea, declarația citită în ansamblul ei nu avea acest caracter, întrucât a fost făcută în contextul unei discuții cu privire la o chestiune de interes general și public. Comentariile au demonstrat oprobiul cu caracter emotional al reclamantului cu privire la acțiunile...”*]

27. Având în vedere cele de mai sus, Colegiul director reține că petentul nu a solicitat reclamatului ștergerea comentariilor din spațiul public. Prin urmare, recomandăm ca pe viitor să petenta să solicite reclamatului ștergerea comentariilor care duc la un comportament ostil și degradant la adresa comunității maghiare.

28. În prezenta speță, Colegiul director reține faptul că reclamatul folosește **disclaimer-ul** (solicită comentarii decente și avertizează că cele care nu sunt așa vor fi șterse, iar autorii blocați), însă recomandăm reclamatului să **șteargă comentariile care duc la un comportament discriminatoriu la adresa comunității maghiare din România.**

29. Astfel, Colegiul director reiterează faptul că este esențial pentru persoanele care se exprimă public să **evite comentarii care pot răspândi și conduce la creșterea intoleranței** (a se vedea Feret v. Belgium (no. 15615/07), Chamber of Judgment of 16 July 2009 – Curtea Europeană a Drepturilor Omului).

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, **cu unanimitate de voturi** ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Raportat la textele postate, Colegiul director consideră că **acestea nu depășesc limita libertății de exprimare;**
2. Raportat la comentariile venite ca reacție la postările reclamatului, se reține lipsa solicitării exprese a petentului către reclamat de a șterge comentariile cu un posibil caracter discriminatoriu.
4. O copie a hotărârii se va transmite părților.

V. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VI. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, în termen

de 15 zile de la data primirii, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicata și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BĂNICĂ CLAUDIA CERASELA – Membru

GRAMA HORIA – Membru

JURA CRISTIAN – Membru

MOȚA MARIA – Membru

OLTEANU CĂTĂLINA - Membru

POPA CLAUDIA - Membru

Data redactării 27.07.2022

Hotărâre redactată și motivată de: HG, APG

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.